

Екатерина Илиева-Георгиева

**НЕЩАТА ОТ ЖИВОТА
И СЪПЪТСТВАЩИТЕ ГИ ЧУДЕСА**

София, 2012

Всички права запазени. Нито една част от това издание не може да бъде възпроизвеждана под каквато и да било форма без изричното съгласие на автора и издателство „Изток-Запад“.

© Екатерина Илиева-Георгиева, автор, 2012

© Мила Христова Нейкова, художник, 2012

© Издателство „Изток-Запад“, 2012

ISBN 978-954-321-984-1

Екатерина Илиева-Георгиева

НЕЩАТА ОТ ЖИВОТА И СЪПЪТСТВАЩИТЕ ГИ ЧУДЕСА

Посвещавам книгата на майка ми Мария, която се погрижи Божието семе у мен да даде добри плодове. Предоставям я с цялата си отговорност на всички, които по една или друга причина не са изучавали вероучение, с пожелание децата им да не пропуснат тази наука, с грижа да знаят как да ги напътстват и с подсеждане, че „дървото по плодовете се познава“.

Изказвам специална благодарност на журналистката Камка Новакова за неоценимата ѝ приятелска помощ и на преподавателката Кая Иванова, която ме насърчи за тази книга и ми помогна с добри съвети.

Благодарност и възхищение изказвам и на младата художничка Мила Христова Нейкова, която дръзна да се заеме с оформлението на тази духовна книга във времето на най-грубия материализъм.

Авторката

Звезден буквар за напреднали

Румен Леонидов

Този предговор ми се изплъзва вече близо година. Съпротивата му дори ми стана симпатична – за първи път словото ме избягваше, сякаш бях недостоен за него. И е така: духовните селения на Екатерина Илиева-Георгиева са достатъчно извисени, за да имат нужда да бъдат обобщени от друг човек, включително и от мен.

Защо ли? Защото нито Големите врати към различните животи, нито Порталите към отвъдното познание, нито Мирозданието на космическата библиотека имат нужда от реклама, от уводи, от умозаклучения. Пътят към тях е полет, за мнозина като летален изход, а за малцина като духовно познание, постигнато тук на планетата Земя, въпреки противодействието на планетарното привличане, на физическата гравитация, наречено битуване.

Как се стига до стартовата площадка към това необяснимо познание? Много просто – чрез духовно обучение. Тъкмо това четмо, което държите пред очите си, ще ви помогне да прогледнете, да се озарите от вътрешното си зрение, да усетите про-зрението, което ви е липс-

вало. В този смисъл тази книжка е звезден буквар за напреднали. (Защото след като вече сте отделили от залька си, за да я купите, явно не сте начинаещи.)

Тя ще ви подготви как да търсите и как да намирате собствения си ключ към вашите духовни постижения, стига да имате копнеж за истина и мир, какъвто копнеж е водил Екатерина по стръмните пътеки на собствения ѝ стремеж към съвършенство.

Всеки ред от това букварче е записан от скромно, чисто и просветлено същество, на което са дадени ум, висока езикова култура, способността на учител, който с лекота на ангел ни въвежда в разликата между Душа и Дух, в Седемте християнски тайнства и съвсем нежно ни подтиква да се замислим: кои сме, откъде сме, защо сме...

След прочита ви на тези три великолепно студии ще бъдете пропити с повече познание, с повече позитивни трепети, с повече линии от Енергията на доброто.

Чувствам се пречистен след прочита на такива книги, талантиви, непретенциозни, естествени като Божията сила, като Христовото учение, което ни прави възвишени и осмислени, споходени и утешени...

Вярвам, че след като и вие се пречистите през тези тихи редове, ще продумате на ближните ви за тях, ще бъдете по-настоятелни и те да проникнат в пропуснатите прорицания, да се огледат не само около себе си, но и в себе си: там диша второто ни аз, което в крайна сметка се оказва най-първата ни същност. Запознайте се със себе си, заживейте в мир!

Мир Вам!

Въведение

След издаването на трите ми студии¹ дори не помислям повече за отпечатване на каквото и да било. Написаното от мен ме удовлетворява дотолкова, доколкото отваря място за духовни въпроси, чиито отговори са включени в текстовете ми и могат да се открият при по-внимателно четене. Но любопитството към начина, по който получавам духовни знания, ме провокира да понапиша още туй-онуй, независимо дали ще го оставя след себе си в чекмедже или ще излезе на бял свят в книга. Искам да подсказва още нещо за необятните човешки възможности в духовен аспект, защото ако душата дори само пожелае духовно прозрение, начините да събуди и провокира духа са нейна природа.

Първоначалният ми замисъл беше да опиша духовните си изживявания и свързаните с тях чудеса, но се оказа, че издадени извън контекста на моя живот, те губят смисъл и звучат едва ли не като лъжи от жълтата преса. Това ме принуди да пиша в автобиографична форма,

¹ Първата студия „Кои сме, откъде сме, защо сме?“ и втората „Седемте християнски тайнства“ са издадени под общо заглавие „Седемте тайнства“ в поредицата „Човек, космос, хармония“ от ИК „Алиса“, София, 1995. Третата студия „Ехото духовно“ и втората „Седемте християнски тайнства“ (преработена) са издадени под общо заглавие „Ехото духовно“ от ИК „Свят 2001“, София, 2007.

а доколко читателят ще повярва на автентичността и ще вникне в същността е въпрос на свободна воля.

Няма да се впускам по посока на пикантната светска страна от живота ми, а ще се старая да поддържам онази линия от събития, обстоятелства и размисли, които са били предпоставка и основа за духовното ми развитие, както и фактор за оформяне на мирогледа и светоусещането ми. Съвсем естествено е, че не всяка подробност от светския живот има отношение към духовните опитности, защото те са изживявания от различни светове, макар и да се живеят едновременно в даден живот. Междинното звено, което им дава статут на житие, е душата, т.е. психиката на индивида. Нейният необятен и в голяма степен измамен свят се взаимопрониква със земното житие на плътта, ала има възможности да се разпростира и в Битието на духа, дори да прониква в най-висшите му сфери. Така че от душевната нагласа зависи дали човек ще предпочете „тайните небесни“ на духовния свят или светската суета на земния. Заради достъпа до духовните селения моята душа предпочита ролята на „укротената опърничава“, а не тази на разюздана стриптийзърка. Душевното разголване нета е по вкуса ми, нито е в стила ми, а от всеобщия душевен екхибиционизъм, завладяващ света, се пазя като от заразна болест, която в днешно време вече е епидемия. Казвам го съвсем отначало, за да не би читателят да се почувства измамен, ако е очаквал пикантерии.

В предишните си книги съзнателно и старателно съм държала личността си в сянка, да не би любопитната страна от живота ми да подведе в нежелана посока. Тук, макар и в автобиографична форма, ще се постарая да отсея квинтесенцията от духовните ми достижения. А за останалото – някакси неудобно ми е да се афиширам, камо ли пък да излагам на показ най-съкровенията

си душевност. Такава бях и през времето, когато бях балетна звезда. Възторгът на публиката, аплаузите и автографите ме радваха в ранната ми младост, но после – в Христовата възраст, като че ли светската и театрална суета с разните ѝ производни се конфронтира с природната ми вгълбеност. Осъзнах, че театърът си е театър и не може да съществува без суета и фалш, без лъжи, интриги и войни за роли. И тъй като душата ми копнееше за истина и мир, напуснах сцената, която толкова обичах.

Трябва да спомена, че хронологичната подредба по време и събития не ми е присъща и ме затруднява. Така е защото духовното ми обучение винаги е вървяло като че в обратен ред – в смисъл че аз първо наготово узнавах нещата, а впоследствие полагах усилия за изучаването и осъзнаването им. Навярно е Божия благодат и не зная на какво я дължа, но още с най-ранното ми детство са свързани случки и факти, които в днешно време се възприемат като чудеса или фантасмагории. А в онези години за тях просто се мълчеше!

Последователността ми убягва и поради едновременното ми и равнопоставено присъствие в два свята – духовен и материален. Диференцирането им в съвремието ни става все по-осезаемо и, разбира се, все по-мъчително за хора като мен. То е вид разпъване – все едно да стоиш с по един крак в два раздалечаващи се един от друг светове. Не бива да напускаш земния, а не искаш да загубиш духовния, особено ако си стъпил вече на обетованата му земя. В такъв случай разчиташ предимно на обединяващата сила на духа, макар и някои да го възприемат като „оня дето духа“. Трябва да се знае, че именно той осъществява и съхранява Божието и човешкото единство, и ако човек се предовери само и единствено на душата, с пристрастията си тя може да го подведе, защо-

то нейната функция в плътта е разделителна, а не обединителна като тази на духа.

Понятията дух и душа са забулени в неяснота и твърде често значенията им са разменени, а това в голяма степен затруднява опознаването им. В тази мъглява и неосъзната материя ще се опитам да добавя още светлина, да подпомогна евентуалния читател и да го провокирам за индивидуални търсения и лично познание именно в тази посока. Всеобщото знание, макар и универсално, не винаги е точно изразявано и вярно разбирано, а познанието е поединично за всеки и е уникат. Личното познание е обработено знание, даващо плодове, то е знание изследвано и преживяно, знание отпечатано в клетките на този, който го е познал.

Авторката

Детство и духовно възпитание

Родена съм на 11. 11. 1941 г., но нямам роден град или село. Баща ми е бил финансист-счетоводител в българо-германското дружество „ЕРЦ“. Трябвало да замине по служба до мина „Голямо Каменане“ – води се Крумовградско, за да приведе в ред документацията ѝ. Майка ми, коренячка софиянка от много поколения, решила да го придружи в смутната 1941 г. По тази причина съм се родила там ненавременно. От мама зная, че раждането ми е било толкова тежко, че лекарят, доведен по спешност от града, сам си бил инжекция, за да издържи. След голям зор, на разсъмване съм се появила с ръката напред, но не съм проплакала – била съм мъртвородена и впоследствие съм оживяла. Настанили ни в Крумовград, където сме прекарвали почти година, докато прибирането ни в София станало възможно. Интересно от този ми период е, че аз имам визуални спомени от къщата, в която сме живели, макар по-късно никога да не съм посещавала този район. Мама твърдеше, че това е абсурд и че сигурно се дължи на дочути разговори, визуализирани от детската ми фантазия.

Мария Илиева
майка на авторката

В София живеехме на ъгъла на улиците „Цар Симеон“ и „11 август“. Слушах веднъж мама и татко да си спомнят със съжаление за изчезнали сервиси и ценности през бомбардировките. В съседство до нас – на „Цар Симеон“ №23, беше паднала бомба и от взривната вълна външната ни врата беше изхвърчала от пантите, а покъщнината ни станала лесна плячка за мародери.

Тогава възникна спор за моите спомени от бомбардировките над София – за воя на сирените, за това как ме увиваха с одеялото, на което дори шарките можех да опиша, за скривалището и за още много неща. И мама, и татко много ме ядосаха с упорството си за детската ми фантазия. Дори се смееха, че моята била не развита, а развинута. Почти вбесена в детската си безпомощност, нарисувах разположението на стълбите и пейките в скривалището. Нарисувах още и къщата с двора в Крумовград, източеното басейнче и люлката над него. Освен това им разказах за пчелата, която ужили бебешката ми петичка, за паниката, за хазайката и т.н. Те стояха като вцепенени – напълно объркани и изумени, а аз тържествувах.

Тази случка като че ли постави начало на съзнателното ми духовно обучение. Не че бях несведуща дотогава, но онова, което ми се разказваше, беше все още под формата на приказки. От въпросната случка нататък мама започна да се държи с мен като със съзнателен човек. Доверяваше ми неща и споделяше с мен събития, за които не биваше и да споменавам извън къщи – неща, които и в днешно време не са за

разправяне, камо ли пък в годините непосредствено след 1944 г.

В духовен план най-приближеното присъствие в семейството ни беше Теофана Демидова – леля Фанче. Не казвам приятелка или каквото и да е друго, а просто присъствие във всичките му възможни аспекти – и телесно, и енергийно, и всякакво. Тя е родом от Асеновград и е леля на един от митрополитите ни. В онези години връзката с племенниците ѝ беше ограничена по много причини. Брат ѝ чичо Кольо, баща на въпросния митрополит, беше в немилост поради това, че е бил царски офицер. За да не пречи на синовете си и на евентуалната им кариера, той се беше отделил от семейството. Живееше при леля Фанче, на втория етаж от безистена на кино „Македония“, в една двойна стаичка, която никога не се заключваше (за това ще стане дума по-нататък). Втората причина за отчуждеността от племенника ѝ беше именно духовната му кариера. Онези гореспоменати години са от най-мракобесния период на атеизма и на „великия социалистически реализъм“, когато дори духовниците не биваше да са духовни. А леля Фанче беше чист дух, даже повече дух, отколкото плът – беше абсолютно противоречие на всичко в онези времена. Освен това беше ясно-видка, да се говори за което беше табу. Свещениците се отнасяха с уважение към нея и пророчествата ѝ. Търсеха я тайно, но раздражението им беше явно, когато някой говореше и питаше за нея. Тя беше от трудно обяснимите явления.

Теофана Демидова
духовната наставница

Зная всички тези подробности, защото мама и аз в предучилищната ми възраст, а и след това, придружавахме леля Фанче на всяка важна църковна служба из всички действащи храмове на София. Тя ни водеше на различни места заради духовното присъствие, което очакваше – нещо като духовни явки. Беше абсолютна ясновидка, присъстваща съзнателно и едновременно в различните светове. Казвайки това, нямам предвид никакъв подобен аналог в съвременното – никакви екстрасенси, нито дори Ванга, нито който и да е друг. Тя не се афишираше, тъкмо обратното. Беше едно фино, почти безприсъствено присъствие на нещо като безплътна плът. За да я опиша по-разбираемо, ще си позволя сравнение с жертвите от концентрационните лагери, но само за физическото ѝ тяло, защото тази оскъдна физика излъчваше в обратна пропорционалност изключителна сила и живот. Носеше само черни, твърде скромни дрехи, а златната ѝ косица беше сплетена на дълги плитки, увити около главата, които никой никога не виждаше под неизменното ѝ черно боне. Виждах ги много рядко и аз. Квартирата ѝ беше празна и бедна – само за спане и нищо повече. В нея имаше по едно желязно легло във всяка половина от двойната стаичка, чугунена мивка, маса и стол. Съвременното съзнание едва ли може да си представи подобен аскетизъм. И видът ѝ беше на аскет – невъзможен за определяне на възрастта ѝ. Колкото до храната (ако въобще можеше да се нарече хранене) – тя приемаше плодове и постни трохички като врабче, за месо и манджи дума не можеше да става.

Мама ми е разказвала, че в ранното си детство леля Фанче заявила на родителите си в Асеновград, че е божие дете и че не бива да я пращат на училище, защото имало кой и на какво да я учи. Останалото не зная – нито защо, нито кога и как е дошла в София. Може би

съм щяла да узная повече, ако бях питала, но аз приемах нещата като даденост, както децата приемат всички чудеса. По-късно съжалявах много, че не съм разпитвала достатъчно, особено за някои неща, едно от които е излизането ѝ от тялото и безпрепятственото ѝ завръщане в него. Тя го правеше почти ежедневно, притихвайки в някой ъгъл на спалнята у нас или в храма по време на служба. В тези случаи, когато имаше буден, но отнесен вид, мама не ми позволяваше да я докосвам, нито да ѝ говоря. Трябваше само да внимавам някой да не я смути. Но по-интересни са четиридесетдневните ѝ „заминавания по работа“, както ги наричаше. Тя се подготвяше мисловно за тях, подготвяше и нас. Мама знаеше и следеше точно за датите на напускането и на завръщането ѝ. Освен това беше инструктирана кога, какво и как да прави. Посещавахме редовно стаичката ѝ. Както вече споменах, тя никога не се заключваше. При тези ѝ продължителни „заминавания“ леля Фанче лежеше като дълбоко заспала на леглото и нямаше забрана за докосване. Напротив, мама я погалваше, дори ѝ говореше на глас. Държеше огледалце пред устата ѝ, но дъх нямаше. И така – по четиридесет дни, и то не веднъж или два, а много пъти. В деня на завръщането отивахме да я чакаме рано сутрин. Мама трябваше да е готова с плодов сок и внимателно с лъжичка да ѝ капва по малко в устата, а аз придържах главата ѝ. Когато дойдеше на себе си, тя сядаше на леглото и започваше да говори за кого какво е заръчано и кой какво да върши. Назоваваше манастири и хора от различни краища на България. Едни се нуждаеха от помощ, с други трябваше да се установят контакти. И така, съчетавайки полезното с приятното, мама ме развеждаше из чудните ни манастири. А някогашната им неповторима атмосфера запазих като скъп спомен в душата си.

Как съм могла да не разпитвам тогава?! Всичко ми се струваше толкова естествено и нормално, че дори си мисля дали не ми е внушавана по неестествен път тази естественост на възприемането? След години, когато съвсем сама започнах да изпробвам разни техники и бях готова с куп въпроси, леля Фанче си замина завинаги и то, когато не бях в България. Смъртта ѝ беше голяма загуба за всички ни, най-вече за мама. Тя сякаш загуби майка. Леля Фанче беше девственица, но съм я чувала неведнъж да казва: „Мими, ти знаеш, че си чедото ми на земята“. А какво бях аз, не зная, ала само при мисълта за нея ме обгръщат такава топла любов и нежност, каквито не могат да се изкажат с думи. За мен тя беше и си остана абсолютна святост и безспорен духовен авторитет, макар в отношенията ни да нямаше и сянка от официалност. Когато се виждахме, аз винаги ѝ целувах ръка, но тя често обръщаше ръцете ни с бързината на фокусник и целуваше моята, а после се смееше от сърце на изумлението ми, че е успяла да ме изпревари.

Мога да извикам още безброй спомени, свързани с леля Фанче, но мисля, че казаното дотук дава достатъчна представа за нея, за да не се чуди читателят коя е, ако я спомена по-късно. Има и друга причина да се огранича в спомените си за нея – да не се добие погрешна представа, че родителите ми и аз сме били посветени изцяло и само на духовен живот. Нищо подобно! И мама, и татко имаха афинитет към светския живот, обичаха го и му се радваха, но умееха чудесно да го съчетават с духовния. Дружата с куп приятелски семейства и с още толкова съученички и приятелки на мама. Всички те знаеха за дълбоката ѝ религиозност, приемаха я като вид ексцентричност, но при нужда прибегваха до помощта ѝ, защото бяха усетили силата на нейните молитви. Тази тема не се подлагаше на обсъждане, а и мама никога, по никакъв начин не

я е натрапвала. Чувала съм безброй пъти простичкото: „Мими, моля те, помоли се за ...“, а след време: „Мими, стана чудо!“

За да не оставя у читателя впечатление, че откровената религиозна насоченост в семейството ни е била безпроблемна в онези времена, бегло ще спомена, че тя ни костваше много: на мама – заради разкарването ѝ по „другарските“ съдилища, където публично я порицавах за пеенето по черкви и за общуването с попове, на мен – заради принудителното ми присъствие на тези безумни отечественофронтовски сборища, от които се втрисаше детското ми телце, а на татко – вероятно заради злостните атестации, които ни съпътстваха навсякъде. Дали ще може съвременният читател да го разбере?

Името на майка ми беше Мария Ламбрева по баща, а по мъж – Илиева. Наричаха я Мими. Беше в помощ на всички, само на себе си не успяваше да помогне. Едва след смъртта ѝ осъзнах, че не беше спазвала и най-елементарна енергийна профилактика при филантропията си и със сигурност беше поела много болести и товари, не знаейки как да се отърсва своевременно от тях. Трудно ми е да проумея защо не беше научила това от леля Фанче?! Разбрах го едва след като си отиде и явно заслугата беше нейна. Внуши ми уроци, молитви, начини за предпазване и за очистване, които не могат да се открият в никаква книга. Всъщност мама след смъртта си направи за мен много чудеса и то предимно в материален аспект – точно толкова, колкото в плътския си живот ме бе дарила с чудесата на духовността.

В общи линии детството ми външно протичаше като при всички мои връстници. Играехме по цели дни, докато се стъмни. В онези времена имаше толкова много места за игри! Къщите бяха с дворове – обикновено и преден, и заден, а улиците бяха изцяло на детското ни

разположение. От „Княз Дондуков“ до „Кирил и Методий“, и от „Сердика“ до „Волгоград“ („Левски“) всички улици, дворове и площадки бяха наситени с целодневната ни глъч. Нищо не можеше да смути нескончаемите ни игри, освен майчините гласове, прокънтяващи на вечеряване през няколко улични преки. Разбира се, никой не се прибираше доброволно, всеки чакаше да го извикат – е, не по GSM, а просто от някой прозорец. Не си спомням моторни превозни средства да са нарушавали игровия ни график. Само от време на време минаваше по някоя гальота (висока двуколесна каруца за смет), колкото конят ѝ да одриска терена ни за народна топка, та да чакаме да измият улиците, а те се миеха всяка нощ, без изключение. Обичах да гледам през прозорците как огромната макара с маркуч се развива постепенно до края на уличната прека, за да се навие обратно до следващия кран за вода. Обичах и нощната свежест, и прохладата, които оставяше след себе си безименният човек с високи гумени ботуши.

Има да се чуди съвременният читател какво ли се мъча да опиша?! То е носталгия по безвъзвратно отминали спокойствие и тишина, отлетели заедно с времената на следвоенната ни притихналост и обеднялост. Не казвам, че оскъдицата от онези години е нещо добро, а че вероятно материалните лишения по някакъв начин са активирали и благоприятствали духовното ми развитие. И то едва ли е било в еднаква степен при всички, защото аз явно се различавах от останалите деца. Тази отлика обаче винаги ми е била пасив. Вероятно ангажираността във вътрешните светове ми е придавала отвейн, а може би и глуповат вид във външния свят – нещо като тук съм, ама ме няма. Едва в старостта си усетих рутина във волевото самоконтролиране и самонаблюдение отстраня, т.е. като отсъствам от този свят, поне да не ми личи.

Разказвам тези неща, за да наблегна на голямата си чувствителност в най-ранна възраст, нещо присъщо на всички деца. С това искам да подсказва за решаващата родителска роля при развитието на най-ценната душевна функция – интуицията, защото ако с груб материализъм се задуши природното огънче и с невнимание се вкочани Божият дар, сензитивността у детето много бързо закърнява, както всеки неработещ орган или функция.

Навярно вгълбеността в ранната предучилищна възраст е нещо естествено за всички. Нямам наблюдения по въпроса, освен над моите деца. Занимавах се часове наред без да усещам продължителността на усамотението. Родителите ми често излизаха вечер. Посещавах опера, театри, кина, концерти, ходеха на гости или на ресторанти и когато културното или увеселителното мероприятие не беше за деца, ме оставяха самичка вкъщи. В онези години още нямаше телевизия и подобни екстри. Пусках радиото и танцувах. Можех да изтананикам целия класически репертоар от симфонии, концерти, увертюри и т.н. Достатъчни ми бяха няколко такта от дадено музикално произведение, за да позная кое е то и кой е композиторът му. Тази своеобразна игра явно ме е подготвяла за бъдещата ми професия. Впоследствие се развих като изключително музикална балерина – музика и танц винаги са били едно в мен. Още с първите репетиции слухово наизустявах партитурата на целия балет. С това си качество бях известна и между диригентите на мои солистични спектакли, а дарбата ми наследиха и двете ми деца. При сина ми Емануил-Виктор музиката остана вътрешна нагласа и потребност, защото той пое по тежките инженерни науки, но при дъщеря ми Сара-Нора уникалната ѝ музикалност върши чудесна работа, тъй като при нея избиха моята балетна кръв и актьорската на баща ѝ.

Танцуването в ранното ми детство рядко беше самоцелно. В танца ми винаги имаше втъкана някаква моя драматургия. Впоследствие, когато започнаха да ме водят на кино и по спектакли и когато се научих да чета, драматургичното мислене се задълбочи у мен, като се отрази и на танцуването ми. Сега, ровейки в далечни спомени, си давам сметка, че то всъщност никога не е било детско. До четвъртата година единствената ми публика беше голямото огледало в спалнята на родителите ми. На петата ми година ме записаха в школата на Диди Спасова, помещаваща се в една от хубавите къщи на София в началото на ул. „Бирюзов“, сега продължение на „Княз Дондуков“. Станах нейна любимка още с първата си импровизация, която изтанцувах за проверка на качествата ми. Изсипаха се куп суперлативи, които не ме интересуваха, но като че ли бяха важни за родителите ми. Включиха ме в някаква продукция на школата, за да открия концерта като „радост за очите и душата“, по думите на Диди Спасова. Честно казано, това устремно събитие ми беше нещо като насън и така си остана в мен като нещо връхлитащо, изнервящо и неосъзнато, придружено от куп емоции, целувки, истерия и голяма лиготия.

След прословутата продукция, която се състоя в салона на кинотеатър „Възраждане“, продължих да посещавам школата, но не издържах пълна година – стана ми досадно и скучно. Личните ми балетни занимания бяха къде по-интересни и вълнуващи. Започнах уроци по пиано при мамина първа братовчедка – Саша Ламбрева – Куртева. В онези години леля Саша беше най-добрата изпълнителка на Шопен у нас. Кой да знае тогава, че аз пък ще се пръкна като най-добра балетна изпълнителка на Шопен. След години, заради Шопеновото ми изпълнение на Международния балетен конкурс – Варна 1965, самата Алисия Алонсо ми подари палци – балетни пан-

тофки, които се съхраняват във Варна, в музейната сбирка, посветена на този конкурс. Тя проведе с мен близо двучасов разговор, в който ми завеща онова, което научила лично от Фокин, гениалният хореограф-постановчик на „Шопениана“. Филмът с моето Шопеново изпълнение се използваше и за обучение в балетното училище. Тези суперлативи тук не са заради личния ми блясък, а за да подчертая, че в живота нищо не е случайно. Привидно инцидентни събития и несвързани неща разкриват невероятната си взаимовръзка в цялостната панорама на живота.

Когато станах майка разбрах, че да насочиш по верен път децата си е една от най-трудните отговорности на родителите, макар че не всички я вменяват в свой свещен дълг. Майка ми беше изключително сензитивна жена, а баща ми, поради дълбоката си религиозност и вяра в Бога, се доверяваше на интуицията ѝ като на дар Божи. Така че те двамата съумяха чудесно да ме подготвят за живота и вярно да ме насочат към най-подходящата за мен професия. Можеха да ме напътят и към живописиста например, защото рисуването беше в кръвта ми и се прояви още в най-ранното ми детство. Мама рисуваше чудесно. Беше следвала живопис в Художествената академия, но не беше довършила следването си по куп обективни причини. Дядо ми Никола Ламбрев беше калиграф-гравьор, при това явно от най-добрите, защото изработваше правителствените грамоти и награди. Можех да го наблюдавам с часове как изографисваше сложните плетеници с тънък писец или с фина четка. Работеше с лупа, а над главата му висеше изящна лампа ампир, чиято височина се регулираше от тънък шнур. Помня дядо като доста стар, ала духът му остана вечно млад. Беше много близък приятел с Дечко Узунов. Нямах ден, в който да не са заедно на масичка в сладкарница „Алтай“. Когато ми

трябвах пари, винаги го намирах там. Предишното име на „Алтай“ беше „Савой клуб“ или „Савоя“ – най-реномираната сладкарница наред с „България“. Намираше се до бившата китайска легация срещу Народното събрание. По душа дядо си остана бохем. Мама ми е разказвала, че проиграл на рулетка три къщи във Варна. Ав София явно е разчитал на бабините имоти. Баба ми Екатерина Алексиева – Ламбрева беше дъщеря на опълченец от Шипка – Алекси Алексиев. Притежаваше апартамент на бившия бул. „Толбухин“ №2 срещу Университета и магазин в същата кооперация. Сега булевардът е „Левски“, а с избухването на демокрацията номерата се обърнаха така, че началото им е от НДК, вместо от Ректората. То беше, за да се объркат нотариалните актове и докато се разбере кой, къде и какво...

Това, което ми остана от дядо, е само умението да рисувам и една стара семейна Библия, подарена му от игумена на Зографския манастир в „Света гора“, а авантюристичната му кръв изби при брат ми. От баба наследих артистичния ѝ усет към красота и невероятното ѝ умение за хармонична подредба на всичко, до което се докосваше. Сега на това му казват „Фън шуй“ и го преподават като модерна дисциплина, но аз от собствен опит зная, че то е дар Божии. Или го носиш в кръвта си, или просто го нямаш, каквито и курсове да посещаваш.

Размишлявайки върху избора на родителите ми и върху възможните варианти, ако бях поела по пътя на живописиста, си давам сметка, че мисията на живота ми много трудно би могла да се изпълни в друга професия. Желязната вътрешна дисциплина, която придобих с балета, може да се постигне само още със спорт или с космонавтика, но при тях липсват творческият момент и задължителната култура, които се добиват от дотсега със сценичното изкуство. Като споменавам за мисията

на живота ми, нямам предвид велики и героични дела, а онова, което ми е предопределено според скромните ми възможности. То не е Бог знае какво, но изискваше свръхчовешко търпение и спартанска дисциплина, каквито аз нямах по природа, т.е. по рождение.

Като става дума за вътрешна дисциплина, редно е да пиша за професионалното ми балетно обучение. Приемът в Балетното училище беше от четвърто отделение нататък. В онези години школото ни се помещаваше в последните етажи на Операта, но входът му беше откъм тъгловата кооперация на „Раковски“, чието тъмно стълбище катерехме по няколко пъти на ден. На най-високото, наричахме го „при ангелчетата“, се прехвърляхме по специално приспособен мост в училището. Тогава асансьорът не работеше и дали някой може да изчисли приблизително колко пъти сме изкачили кооперацията до края на обучението? Тази сметка не се броеше към тренинга ни, а и децата не се сещат за такива подробности.

В Балетното училище постъпих с конкурс, състоящ се от медицински преглед и два тура за проверка на природни данни, танцувалност и музикалност. В годината на моето кандидатстване имаше точно 515 деца, от които при отсяването останахме 15 момичета, а на момчетата бройката не помня. Доколкото мога да ги преброя по спомен, бяха около десетина. На приемните изпити трябваше да се явяваме по бели трикотажни гащички и нищо повече. Така и танцувахме на последния изпит за импровизация. Ужасно притеснително! По онова време нямаше балетни магазини и такива екстри като трика, мая (бодита), дантелени пликчета и тем подобни красоти и украси – танцуваш по гащи и всички дефекти безмилостно личат. Някой би се учудил какво ли дефектно може да има в едно десетгодишно детско телце? Особено пък в онези гладни години! Помня, че като ме мере-

ха на голямия медицински кантар, някой от комисията възкликна: „17 кила, ами то агънце!“ И дълго се смяха, но поне беше добронамерено. На последния изпит пред около десетчленна комисия вече знаех, че съм приета – така беседвах с мен, че беше ясно. А в края на комисията, почти до вратата на голямата балетна зала, седеше красив мъж, с къдрава черна коса и светли очи, който ме спря на излизане и ми каза, че ще стана голяма балерина.

Учехме в обща паралелка с момчетата, с изключение на часовете по класически балет. Програмата ни беше много натоварена и целодневна. Включваше всички общообразователни предмети плюс специалните: класически балет (теория, техника и тренинг), класически репертоар (практика), исторически, характерни и български танци, поддръжки с момчетата, актьорско майсторство, ритмика, пиано, история на танца, история на изобразителното изкуството, както и участия в спектакли на Операта. На всичко отгоре тя трябваше да е съобразена и съгласувана с тази на педагозите ни по специални предмети, защото всички те бяха големи балетни звезди по онова време и бяха ангажирани целодневно с тренинги, репетиции и текущи балетни спектакли. Милите ни учители стъкмяваха тази макси програма в онова мини пространство с толкова позитивизъм и отговорност, че педагогическият им подвиг днес ми звучи като епопея на героизма и стоицизма.

Ежедневният ни досег с големите личности на времето внасяше неописуем респект у нас, зареждаше ни в емоционално и естетическо отношение, изграждайки здрава ценностна система у нас. Отивахме на училище на загоряване и се прибирахме по здрач, но никога никому не е хрумвало да се оплаква от липса на свободно време, от учебна претовареност или от тежки чанти, в които носехме учебник и две тетрадки (домашна и клас-

на) по всеки образователен предмет (пет–шест дневно), плюс игрално облекло – палци, туфли и скарпини – видове балетни обувки, туника, пола и ноти за пиано. Да не говорим за мастилницата в ръка, защото тогава още нямаше химикалки, а автоматичните писалки бяха скъпа рядкост. Навярно ще е много странно за читателите, че нямам лош спомен от учебната мегапрограма, нито от изброения свръхбагаж, нито дори от оскъдицата на времето ни. Напротив, отчитам че всичко това ми е вменило като абсолютна необходимост личното задължение за ежедневна вътрешна и външна подредба, приучило ме е по чудесен начин да се справям с трудностите, пригаждайки се към всякакви условия и обстоятелства. Тази положителна нагласа остана да действа у мен като трайна и сигурна ваксина срещу негативизма на новото време, изразяващ се в перманентно оплакване и роптаене срещу всички и всичко.

Наблягам на тази целокупна дисциплина, защото тя като че ли е безвъзвратно отлетяла и напълно изличена от народността ни менталитет. Страшна е ерозията в обществото ни от разрушението на морално-етичната ценностна система и от изчезналата добродетел на вътрешната дисциплина. Но още по-страшно е, че никому не прави впечатление тази загуба и че никой не осъзнава фаталността ѝ за бъдещето на нацията. Нравствеността се посяваше с ранното възпитание в семейството и се отглеждаше в тогавашната здрава учебна среда, защото ценностната система от предкомунистическото възпитание на родителите и учителите ни даваше своите плодове в нашето поколение. Ала разложението и запустението вървяха по петите ни. Една от причините, забулена в съзнателно нехайно мълчание, е прекъснатата нишка на приемствеността. Така е защото всякакви бездарници безнаказано затриваха следите от качествени пред-

шественици, правейки всичко възможно да се забрави за тях, а най-невзрачните назначаваха за помощници. Ще спра дотук, защото ако продължа, трябва да напиша цяла книга за завистта българска. Естествено, завистта не е само наш патент, а е общочовешка черта, но в България тя е прекомерно уродлива, защото беззаконието у нас е неин пръв съратник, което ѝ позволява да се изражда и разпространява безмерно и безконтролно.

Училището ни нямаше двор, но пък за сметка на това във всички учебни стаи имаше пиана, а в балетните зали – рояли. За другите класове не мога да говоря, но в нашия трети редовен випуск купонът не стихваше и много рокендрол се изтанцува през междучасията от 1953 до 1960 г. Неистовото ни детско изразходване на енергия в никакъв случай не беше в разрез с желязната балетна дисциплина, за която стана дума. Учителите ни отчитаха с мъдро педагогическо разбиране липсата на двор и търпеливо понасяха междучасовото ни щуреење. И за да не се конфронтират с идеологическите постановки и повели на социалистическото ни възпитание, правеха се, че не забелязват. Мъдри хора бяха тогавашните ни учители. Запазих за всички тях спомени, преизпълнени с възторг и възхищение, с любов и благодарност.

Зрялост и духовно обучение

Бих могла да опиша още куп неща, но целта на тази книга не е биографична, макар формата ѝ да подвежда. Вече казах във въведението, че ще се придържам към линията от живота ми, която има отношение към духовните ми открития и опитности. Моята младост е свързана изцяло със сценична дейност и през годините на балетната ми активност духовността беше предимно в услуга на професията. Затова тук ще прескоча този отрязък от живота ми, поради светския му характер, но за да не ощета читателите, които биха проявили интерес към него, ще приложа на края на книгата специалната глава „Другите за мен“.

Още в най-ранната си младост разбрах, че трябва да се подчиня на много суровото изискване съвсем сама да се ориентирам в мистиката на Космоса, за да източа знание във възможно най-чист вид, неповлияно от предубеждения и предварителна нагласа. В общи линии цялото ми житие е белязано с нещо като възбрана за влияещи общувания. Животът ме срещаше с големи личности и ме отдачаваше в мига на повлияването ми от тях. Единственият ми свободно разрешен коридор беше този на полувеков-

ния ми брак със съпруга ми Асен Кръстев Георгиев. В дълготрайната ни връзка можех на воля да вземам и давам без каквито и да е ограничения, той – също. По тази линия съдбата беше безкрайно щедра и благосклонна към мен. Мъжът ми е известна личност – писател, киносценарист и актьор. Беше любимец на професорите си Кръстю Мирски, Любо Тенев и Гочо Гочев, които го готвеха за наследник на Апостол Карамитев и Спас Джонев. И макар че Асен се отдаде на киното и литературата, с което омъчни тримата си колоритни професори, все пак дружбата му с тези истински колоси на театъра се запази до смъртта им. Те бяха високоинтелигентни и мъдри хора, оценяващи широко скроената му личност, която трудно се вместише в строго определените рамки на театъра.

Мъжът ми се славеше и като един от красавците на София, наричаха го Красивия. Дали само заради последното или заради комплексните му дадености, завистта го следваше по петите през целия му живот. Говоря в минало време, защото и той, и аз вече не сме онова, което бяхме. Другият прякор на Асен, измислен му от Жорж Рукие – световноизвестен кинопродуцент, беше Ашън Джордж. В превод означава Есенният Георгиев и като че ли точно подхожда на природния му темперамент. Не случайно една от книгите му е озаглавена „Меланхолия през септември“, само че фамилията Георгиев, с която е известен като киносценарист и актьор, на книгите беше заменена с презимето му Кръстев. Тази „ексцентричност“ беше наложена от обстоятелствата в тогавашна България, тъй като Асеновите книги бяха в криминалния жанр, а той по онова време беше запазена територия на Богомил Райнов. Така че подмяната на фамилията с презимето беше вид хитрост на издателя, за да се приспи доайеновата ревност, докато излезе първата книга на бял свят. След това пък трябваше да се запази авторското име, защото

последва поредица с един и същ главен герой. За да илюстрирам още по-картинно странностите на онова време, ще добавя че, когато Андропов беше на посещение в страната ни, му прожектирали Асеновия филм „Игрек 17“, а той го оценил като най-добър в жанра за соцлагера и пожелал да се запознае с автора. Това обаче така и не се случи, а за него узнахме едва след смъртта на Андропов, също както и с писмото от Жорж Рукие с предложение за съвместна работа, което Асен получи разпечатано, със „странно“ закъснение от три-четири години.

Родих на Асен две деца – син Емануил-Виктор и дъщеря Сара-Нора, които той обича повече от всичко на света, за мен те са дарове Божи. Лично аз изобщо нямах намерение да раждам, а и не желяех. През времето на договора ми в някогашния Западен Берлин съпругът ми пишеше жални писма, че бил в бащината възраст и точно тогава бях поставена пред труден избор на духовно ниво. Едното от нещата, които ми бяха предложени, беше – цитирам дословно: „да приема за раждане два духа и да ги отгледам с всичкото търпение, на което човек не е способен“. Другото беше свързано с кариерата ми. Думите няма да забравя никога. Вибрацията им беше респектиращо повелителна, макар че включваше и свободната ми воля като вариант. Ставаше въпрос за два различни живота и за изключително сложен и труден избор, особено от гледна точка на моята неспокойна природа. Дълготрайният ми и хармоничен брак определено беше компенсация за ограниченията, които си наложих – нещо в смисъла на прословутата Сократова сентенция за ползата му от философията, че „доброволно вършел онова, което хората вършат само от страх пред закона“. Защото всеки закон, най-вече Божият, изисква спазване на определени норми и налага известни ограничения, чието осъзнаване ги прави доброволни. Брачният ми живот обаче няма как да

влезе в духовните ми описания, а ще разкажа за един от духовните ми учители и за това как „учителят идва, когато ученикът е готов“.

Беше преди началото на сегашното междувремие¹. Имах смъртно усещане за война, макар че през 1980 г. това звучеше съвсем налудно. Бяхме купили една селска, поточно горска къща с огромно място, от което започваше гора. Към тази авантюра ни тласна грижата за децата. И аз, и Асен нямахме никакви роднини в провинцията, а трябваше да осигурим някакъв курорт на чист въздух след задължителните десетина дни море. Ако въпросът опираше само до нас двамата, най-добре ни беше в София, но децата... Така решихме да си купим екскурзия. То така се и оказа, защото след избухването на демокрацията трудностите на прехода постепенно ни отказаха от горската ни авантюра. Остана ни само споменът за една продължителна и очарователна екскурзия. Старата къща, която отчасти реставрирахме, отчасти преустроихме, граничеше с ливади и гора в Стара планина. И за четирима ни изживяването беше неописуемо. Природата беше девствена и пленителна, а дробовете ни се чудеха какво дишат. Еуфорията ни се допълваше и от невиджаното разнообразие на животни и растения. Няма да се разпростирам в описания, но е необходимо да спомена някои подробности.

В деня преди първата ми среща с учителя, докато майсторяхме малък зид под балкона, изпод крайъгълния камък на къщата се изхлузи някакво старо бронзово украшение, което по-късно моя приятелка археоложка определи като римска брошка. В същия този ден сковах-

¹ За междувремие, обхващащо общо около 25–30 години от края и началото на всяко хилядолетие, вж. „Ехото духовно“.

ме и едно бюро, което задължително трябва да спомена, защото тъкмо на него видях да работи мъж, когато се събудих през нощта. Беше седнал и задълбочен в писане. Дългата му дреха преливаше във всички седефени отблясъци, но впечатлението беше за белота, а от самия него се излъчваше някакво вътрешно сияние, което осветяваше цялата стая. Не се уплаших, защото гледката беше изумително красива. Попитах го: „Ти кой си?“, а той, обръщайки лице към мен, отвърна: „Аз съм свети Иеронимус“. Сутринта помнех само това, но със сигурност знаех, че има още нещо, което ми убягва. През нощта бях напълно будна, а и твърде заинтригувана, за да мога да заспя на мига и да не помня нищо повече. Губеше ми се дори посреднощната молитва между 1 и 3 часа, която беше ми станала нещо като рефлексно събуждане. Името му не ми говореше нищо, макар и да звучеше много познато. Просто нищо не знаех за този светец. Беше странно, дори дразнещо при моето възпитание.

Веднага след прибирането си в София попитах един от епископите ни за въпросния светец, но той много нервно отговори, че не ми трябва, защото бил западен?! Мама беше много заинтригувана от преживяването ми и също направи опит да научи нещо от познатите ѝ духовници, но отново неуспешен. Чудех се откъде да намеря богословски материал. В годините преди демокрацията това не беше проста и лесна работа, защото от компютри и интернет понятие още няхаме. И точно тогава от пътуване се завърна близък приятел, донасяйки ми за подарък житието на свети Иероним Блажени. Връчили му го в манастира „Свети Иеронимус“ (St. Jeronimus) в Лисабон. Развеждащият го българин дори му го превел, а той си помислил, че то е за мен. Не бях споменавала пред него нищо за преживяването си, а и той не беше от религиозните ми приятели. Мистерията се разигра в рамките на една седмица.